

Plenum

Torsdag 13.6.2024 kl. 16.00—19.43

10. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om leverantörer av kryptotillgångstjänster och om marknader för kryptotillgångar samt till vissa andra lagar

Regeringens proposition RP 31/2024 rd

Utskottets betänkande EkUB 8/2024 rd

Första behandlingen

Förste vice talman Paula Risikko: Ärende 10 på dagordningen presenteras för första behandling. Till grund för behandlingen ligger ekonomiutskottets betänkande EkUB 8/2024 rd. Nu ska riksdagen besluta om innehållet i lagförslagen. — Allmän debatt, utskottets ordförande, ledamot Puisto, varsågod.

Debatt

18.57 **Sakari Puisto ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki kryptovarapalvelun tarjoajista ja kryptovaramarkkinoista. Uusi laki korvaa voimassa olevan virtuaalivaluutan tarjoajista annetun lain, joka ehdotetaan kumottavaksi. Lisäksi ehdotetaan muutoksia useisiin muihin rahoitusalan sääntelyä koskeviin lakeihin, rikoslakiin, rahankeräyslakiin, arpajaislakiin, Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin sekä oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annettuun lakiin. Tämä on varsin laaja esitys: hallituksen esityksessä on 230 sivua, talousvaliokunnan mietinnössä joku 18 sivua ja muutosesityksineen mietinnössä 67 sivua. Käyn tätä pääpiirteittäin nyt läpi.

Ehdotuksen tarkoituksena on säätää EU:n kryptovaramarkkina-asetusta — MiCA, markets in crypto-assets — ja varainsiirtojen ja tiettyjen kryptovarojen siirtojen mukana toimitettavia tietoja koskevaa asetusta eli niin kutsuttua maksun tiedot -asetusta täydentävät kansalliset säännökset. Ehdotettu uusi laki kryptovarapalvelujen tarjoajista ja kryptovaramarkkinoista sisältää säännökset, jotka koskevat toimilupamenettelyä, valvontaa, salassapitoa, hallinnollisia ja rikosoikeudellisia seuraamuksia sekä vahingonkorvausvastuuta. Ehdotuksen taustalla olevat EU-säädökset ovat suoraan sovellettavia asetuksia, ja pääsääntöisesti ne sallivat hyvin vähän kansallista liikkumavaraa. Kuitenkin esimerkiksi seuraamusten ja vahingonkorvausta koskevan sääntelyn osalta erilaiset kansalliset ratkaisut ovat mahdollisia.

Talousvaliokunta pitää hyvänä lähtökohtana kansallisessa täytäntöönpanossa noudatettua ”sama riski, sama toiminta, samat säännöt” -periaatetta, jonka mukaan vaikutuksiltaan samankaltaisia rahoituspalveluja tulee säännellä mahdollisimman yhdenmukaisesti. Kryptovarot rinnastuvat usein esimerkiksi arvopapereihin, ja tietyissä tilanteissa niitä pidetään myös rahoitusvälineenä. Tästäkin syystä on olennaisen tärkeää, että niitä säännellään muiden rahoituspalvelujen kanssa mahdollisimman yhdenmukaisesti.

Punkt i protokollet PR 66/2024 rd

Säännösten ehdotetaan tulevan voimaan EU:n kryptovara-asetuksen ja maksun tiedot -asetuksen edellyttäminä ajankohtina niin, että tiettyjen kryptovarojen osalta eli sähkörahatoimen ja omaisuusreferenssitokenin osalta ne tulevat voimaan 30. kesäkuuta 2024 ja muilta osin 30. joulukuuta 2024.

Kryptovarojen markkinat kehittyvät nopeasti. Kryptovarojen vaihtopalveluja on maailmanlaajuisesti arviolta noin 700. Suomessa on 12 virtuaalivaluutan tarjoajaa ja kaksi sähkörahayhteisöä, joita ehdotettava sääntely tulee koskemaan.

EU:n kryptovaramarkkina-asetuksella, maksun tiedot -asetuksella ja niitä täydentävillä kansallisilla säännöksillä luodaan kryptovarapalveluja ja kryptovaramarkkinoita koskevat yhtenäiset EU-tason säännöt. Talousvaliokunta pitää asiantuntijakuulemisen perusteella yhtenäistä kryptovaramarkkinoita koskevaa sääntelyä kannatettavana siitkin huolimatta, että se ei täydellisesti ratkaise kryptovaramarkkinoihin liittyviä kysymyksiä. Sääntely pääosin parantaa sijoittajansuojaa. Lisäksi yhtenäiset toimilupavaatimukset, viranomaisvalvontaa koskevat säännökset sekä riittävän ankarat seuraamukset myös todennäköisesti vähentävät riskiä kryptovaroilla toteutettavista petoksista ja huijauksista. Kryptovaramarkkinoiden luonne nopeasti muuttuvana markkinana sekä kryptovarojen vaikea jäljitettävyyttä lisäävät väärinkäytöksen riskiä. Vaikuttaa siltä, että itse toimiala kuitenkin on varsin tyytyväinen, että tulee yhtenäiset säännöt.

Kryptovaratoiminta on rajat ylittävää toimintaa, joten on todennäköistä, että uuden sääntelyn seurauksena osa toiminnasta siirtyy EU:n ulkopuolelle. Markkinoilla on niin sanottuja kryptovaraparatiiseja, joihin sijoittautuneilta toimijoilta viranomaisen on vaikea saada tietoja valvontaa varten. Lisäksi on mahdollista, että keskitettyjen kryptovarapalvelujen sijaan toimintaa siirtyy muihin, hajautettuihin palveluihin, jotka voivat olla esimerkiksi hajautettuun tilikirjaan talletettuja ohjelmia tai alustoja, jotka mahdollistavat palveluntarjoajien alkuperän häivyttämisen. Näitä ilmiöitä tulisi pyrkiä aktiivisesti ehkäisemään erityisesti kansainvälisen yhteistyön keinoin.

Myös sääntelyn noudattamisen edellyttämät tekniset ratkaisut ovat osin keskeneräisiä ja kalliita, mikä heikentää erityisesti pienten ja keskisuurten toimijoiden kilpailuasemaa markkinoilla. Tällä viitataan maksun tiedot -asetuksen noudattamisen edellyttämien teknisten ratkaisujen toteuttamiseen. EU:n asetusten mahdollistama kansallinen liikkumavara on kuitenkin vähäinen. Tilanteeseen tulisi hakea ratkaisua esimerkiksi EU:n tasoisen standardoinnin avulla.

Ehdotuksen tavoitteena on myös korjata EU:n neljännen ja viidennen rahanpesudirektiivin kansallisessa täytäntöönpanossa havaittuja puutteita. Rahanpesulain 3 lukuun ehdotetaan lisättäväksi uusi 13 b §, joka koskee kansainvälisten järjestöjen merkittäviä julkisia tehtäviä. Ehdotetun uuden säännöksen mukaan ulkoministeriö pyytää kansainvälisiä järjestöjä laatimaan ja pitämään ajan tasalla luetteloa Suomessa sijaitsevan toimipaikan merkittävistä julkisista tehtävistä. Luettelo toimitetaan edelleen komissiolle, joka kokoaa vastaavat tiedot kaikista jäsenmaista ja julkistaa ne. Ehdotus liittyy viidennen rahanpesudirektiivin poliittisesti vaikutusvaltaisia henkilöitä koskevan sääntelyn täytäntöönpanoon. Talousvaliokunta katsoo, että ehdotus on EU:n lainsäädännön täytäntöönpanoa koskevana toimenpiteenä perusteltu.

Vielä muita asian käsittelyn yhteydessä esiin nousseita kysymyksiä.

Hallinnollisia seuraamuksia koskevan sääntelyn vaikeaselkoisuus:

EU:n kryptovaramarkkina-asetuksen rikkomistilanteita koskevista hallinnollisista sanktioista säädetään Finanssivalvonnasta annetussa laissa. Talousvaliokunta kiinnittää huo-

Punkt i protokollet PR 66/2024 rd

miota siihen, että lukuisten eri EU-säädösten täytäntöönpanon seurauksena Finanssivalvonnasta annetun lain hallinnollisia sanktioita koskevista säännöksistä on tullut joiltain osin erittäin vaikeasti ymmärrettäviä.

Talousvaliokunta pitää yritysten oikeusturvan toteutumisen näkökulmasta välttämättömänä, että Finanssivalvonnasta annetun lain hallinnollisia seuraamuksia koskevat säännökset muokataan huolellisesti selkeäksi ja johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi ja niitä koskeva esitys tuodaan eduskunnan käsiteltäväksi.

Finanssialan sääntelyä koskeva ennakkoratkaisumenettely:

Asiantuntijakuulemisessa tuotiin esiin, että finanssialan toimijoilla tulisi olla mahdollisuus hakea valvovalta viranomaiselta valituskelpoista ennakkoratkaisua toimijan kannalta merkittävään tulkintakysymykseen. Menettelyn tulisi olla samankaltainen kuin verotukseen liittyvissä kysymyksissä sovellettava ennakkoratkaisumenettely, ja sen tulisi kattaa yleisesti finanssimarkkinoita koskeva sääntely. Kyse ei siis olisi yksinomaan kryptovaramarkkinoita koskevan sääntelyn soveltamiseen liittyvistä tulkintatilanteista.

Talousvaliokunta pitää ennakkoratkaisumenettelyä kiinnostavana mahdollisuutena mutta katsoo, että ennakkoratkaisumenettelyn sisällyttäminen lainsäädäntöön vaatisi perusteellista valmistelua ja vaikutusten arviointia.

Ja vielä kolmantena viranomaisten välisen tietojenvaihdon parantaminen: Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa tuotiin esiin, että kansallinen lainsäädäntö ei mahdollista riittävän laajaa tietojenvaihtoa Verohallinnon ja Finanssivalvonnan välillä. Valiokunta kiirehtii lainsäädäntö- ja muita toimenpiteitä nykyistä toimivamman tietojenvaihdon varmistamiseksi.

Arvoisa Puhemies! Mietintö on yksimielinen. Mietintö sisältää lukuisia, lähinnä lakitekniisiä muutosesityksiä, joita on valiokuntakäsittelyn aikana täsmennetty hallituksen esitykseen yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa. Lisäksi esitykseen sisällytetään Finanssivalvonnalle annettava määräyksenantovaltuus, joka vastaa nykyistä oikeustilaa. — Kiitoksia.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten.

Riksdagen godkände innehållet i lagförslag 1—17 i proposition RP 31/2024 rd enligt betänkandet. Första behandlingen av lagförslagen avslutades.